

one in which we now live]; कल्पं स्थितं तनुभृतां तनु-
भिस्ततः किम् Śānti. 4. 2. Hence कल्पिक means 'born
in the primeval age' Bu. Ch. 2. 48. -7 Medical treat-
ment of the sick. -8 One of the six Vedāṅgas, i. e.
that which lays down the ritual and prescribes rules
for ceremonial and sacrificial acts; शिक्षा कल्पो व्याकरणम्
Muṇḍ 1. 1. 5 see under वेदाङ्ग. -9 A termination
added to nouns and adjectives in the sense of
'a little less than', 'almost like', 'nearly equal to',
P. V. 3. 67 [denoting similarity with a degree of inferiority];
कुमारकल्पं सुषुवे कुमारम् R. 5. 36; उपपन्नमेतदस्मिन्नृषि-
कल्पे राजनि S. 2; प्रभातकल्पा शशिनैव शर्वरी R. 3. 2; so
मृतकल्पः, प्रतिपन्नकल्पः &c. -10 The doctrine of poisons
and antidotes. -11 One of the trees of paradise; cf.
कल्पद्रुम. -12 Vigour, strength; लौकिके समयाचारे कृतकल्पो
विशारदः Rām. 2. 1. 22. -ल्पा, -ल्पम् A kind of
intoxicating liquor. -Comp. -अन्तः end of the world,
universal destruction; कल्पान्तेष्वपि न प्रयाति निधनं
विद्याख्यमन्तर्धनम् Bh. 2. 16. कल्पान्तकूरकैलिः क्रतुकदनकरः
कुन्दकूपूरकान्तिः Udb. °स्थायिन् a. lasting to the end of a
कल्प; शरीरं क्षणविध्वंसि कल्पान्तस्थायिनो गुणाः H. 1. 46.
-आदिः renovation of all things in the creation;
कल्पक्षये पुनस्तानि कल्पादौ विस्त्रजाम्यहम् Bg. 9. 7; -उपनिषद्
pharmacology; Charak 1. 4. -कारः 1 author of
Kalpasūtra, q. v. -2 a barber. -क्षयः end of the
world, universal destruction; e. g. कल्पक्षये पुनस्तानि
Bg. 9. 7. पुरा कल्पक्षये वृत्ते जातं जलमयं जगत् Ks. 2. 10.
-तरुः, -द्रुमः, -पादपः, -वृक्षः 1 one of the trees of
heaven or Indra's paradise, fabled to fulfill all
desires; आसीत्कल्पतरुच्छायामाश्रिता सुरभिः पथि R. 1. 75;
17. 26; Ku. 2. 39; 6. 41. -2 a tree supposed to
grant all desires; 'wish-yielding tree'; नाबुद्ध कल्पद्रुमतां
विहाय जातं तमालमन्यसिपत्रवृक्षम् R. 14. 48; मृषा न चक्रे-
ल्पितकल्पपादपः N. 1. 15. -3 any productive or boun-
tiful source; निगमकल्पतरोर्गलितं कल्म Bhāg. 1. 1. 3. -4
(fig.) a very generous person; सकलार्थिसार्थकल्पद्रुमः Pt. 1.
-नृत्यम् a particular kind of dance. -पालः 1 a pro-
tector of order. -2 a seller of spirituous liquors.
-लता, -लतिका 1 a creeper of Indra's paradise; Bh.
1. 90. -2 a creeper supposed to grant all desires;
नानाफलैः फलति कल्पलतेव भूमिः Bh. 2. 46; cf. कल्पतरु above.
-वल्ली see कल्पलता; Ks. 1. 66; कल्पवल्लीगृहेषु 52. 21.
-विद् a. conversant with sacred precepts; कल्पवित्कल्पया-
मास वन्यामेवाय संविधाम् R. 1. 94. -स्थानम् 1 the art of
preparing drugs; Charak 7. -2 the science of poisons
and antidotes; Suśr. -सूत्रम् a manual of ritual in the
form of Sūtras. Mb. 14. 54. 9. N. of a sacred Jaina
book written by भद्रबाहु sketching the life of महावीर.

कल्पकः [कल्प-प्-बुल्] 1 A rite. -2 A barber, Kau. A.
1. 12. -3 See कल्पवृक्षः; कल्पकप्रसवोदयः Viś. Guṇā. 50. -4
A kind of tree, Curcurna (Mar. कचौरा). -a. conform-
ing to a settled rule or standard; याजयित्वाश्वमेधैस्तं त्रिभि-
रुत्तमकल्पकैः Bhāg. 1. 8. 6.

कल्पनम् [कल्प-ल्युट्] 1 Forming, fashioning, arrang-
ing. -2 Performing, doing, effecting. -3 Clipping,
cutting. -4 Fixing. -5 Anything placed upon another
for decoration. -ना 1 Fixing, settlement; अनेकपितृकाणां
तु पितृतो भागकल्पना Y. 2. 120; 247; Ms. 9. 116. -2
Making, performing, doing. -3 Forming, arranging;
विषमासु च कल्पनासु Mk. 3. 14; केश° Mk. 4. -4 Decorat-
ing, ornamenting. -5 Composition. -6 Invention. -7
Imagination, thought; कल्पनापोदः Sk. P. II. 1. 38 = कल्पनाया
अपोदः. -8 An idea, fancy or image (conceived in the
mind); Śānti. 2. 8. -9 Fabrication. -10 Forgery.
-11 A contrivance, device. -12 (In Mim. phil.) =
अर्थापत्ति q. v. -13 Decorating an elephant. -Comp.
-शक्तिः f. the power of forming ideas; MW.

कल्पनी Scissors.

कल्पनीय a. 1 To be made, fashioned or contrived.
-2 Feasible. -3 To be substituted or supplied.

कल्पिक a. Fit, proper.

कल्पित a. Arranged, made, fashioned, formed;
उत्सृज्य कुसुमशयनं नलिनीदलकल्पितस्तनावरणम् S. 3. 21; see कल्प-
caus. -तः An elephant armed or caparisoned for war.

कल्मन् = कर्मन् q. v. विपरीतं तु यत्कर्म तत्कल्म कवयो विदुः
Mbh. on P. I. 4. 51. also अपरिसमाप्तं कर्म कल्म Mbh. on
P. I. 4. 51.

कल्मलिः Ved. Splendour; Av. 15. 2.

कल्मलीकम् Brightness, lustre.

कल्मष a. 1 Sinful, wicked. -2 Foul, dirty; व्यरोचत
तदा तोयं निर्मलं गतकल्मषम् Rām. 1. 43. 26. -षः, -षम् 1
Stain, dirt, dregs. -2 The hand below the wrist.
-3 Sin; स हि गगनविहारी कल्मषध्वंसकारी H. 1. 19; Bg. 4. 30;
5. 16; Ms. 4. 260, 12. 18, 22. -षः Hell.

कल्माष a. (-षी f.) 1 Variegated, spotted; आजुहाव
ततः प्रीतः कल्माषी धूतकल्मषाम् Rām. 1. 52. 20. -2 Black
and white; अक्षांस्तित्तिरकल्माषात् Mb. 12. 124. 12. -षः 1
The variegated colour. -2 A mixture of black and
white. शुकृगुणः शुकः । कृष्णगुणः कृष्णः । य इदानीमुभयगुणः स
तृतीयामाख्यां लभते कल्माष इति वा सारङ्ग इति वा Mbh. on
P. I. 2. 31. -3 A demon, goblin. -4 The black colour.
-5 A form of Agni. -6 A kind of fragrant rice. -षी
N. of the river Yamunā; अभितः सोऽथ कल्माषी गङ्गाकूले
परिश्रमन् Mb. 1. 167. 5. -2 The spotted cow of Jamadagni.
-षम् Stain. -Comp. -कण्ठः an epithet of Śiva. -पादः N.
of a king (सौदास), belonging to the solar dynasty.

कल्माषता Spottedness; राक्षसं भावमापन्नः पादे कल्माषतां
गतः Bhāg. 9. 9. 25.

कल्प्य a. [कल्पयति चेषामत्र, कल्प-यक्; कल्प कर्मणि यत्, कल्प
साधु कल्प-यत् वा Tv.] 1 Sound, free from sickness,
healthy; सर्वैः कल्प्ये वयसि यतते लब्धुमर्थान्कुटुम्बी V. 3. 1;